

Received :	June	11,2021
Revised :	November	20,2021
Accepted :	March	25,2022

แนวทางการปรับปรุงซัพพลายเชนของพริกชี้ฟ้าอำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

นัทธพงศ์ นันทสำเริง¹, ปวิณญดา บุญรัมย์^{2*}, ธนวัฒน์ ศรีโยหะ³,
กฤติภรณ์ สุพร⁴, เขมิกา มั่นคง⁵ และ นิลวรรณ ชะลุด⁶

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบซัพพลายเชนของพริกชี้ฟ้าในอำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในซัพพลายเชนส่วนต้นน้ำและกลางน้ำของพริกชี้ฟ้าในอำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี ใช้รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรผู้ปลูกพริก จำนวน 30 ราย และผู้รวบรวมพริกชี้ฟ้าจำนวน 8 ราย จากประชากร 1,056 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษาและเนื้อหา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบซัพพลายเชนพริกชี้ฟ้าในอำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยส่วนต้นน้ำคือเกษตรกร ส่วนกลางน้ำคือผู้รวบรวมพริกชี้ฟ้า และส่วนปลายน้ำคือตลาดค้าส่งและค้าปลีกรวมถึงโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2) ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในซัพพลายเชนส่วนต้นน้ำและกลางน้ำของพริกชี้ฟ้า พบว่าเป็นปัญหาด้านการวางแผนการผลิตและพยากรณ์ รวมถึงปัญหาต้นทุนของผู้รวบรวมพริกชี้ฟ้า ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและผู้รวบรวมโดยต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศระหว่างกันให้มากขึ้น

คำสำคัญ: พริกชี้ฟ้า ซัพพลายเชน อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

* ผู้รับผิดชอบงานหลัก

^{1,2} อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อีเมล: natthapong.n@ubru.ac.th, pawinyada.b@ubru.ac.th

³⁻⁶ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อีเมล: jijji.thanawut@gmail.com, supornkittiphon@gmail.com, khemika1806@gmail.com, nilawan0900412934@gmail.com

ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI.) อยู่ในกลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

An Improvement Guideline for Chilli's Supply Chain in Muang Samsip District, Ubon Ratchathani Province

Natthapong Nanthasamroeng¹, Pawinyada Boonrom^{2*}, Thanawat Sriyoha³,
Krittiporn Suporn⁴, Khemika Mankong⁵ and Nilawan Chalood⁶

Abstract

This research aimed to 1) study the chilli supply chain in Muang Samsip district, Ubon Ratchathani province and 2) study problems and improvement guidelines that occurred in the upstream and middle stream of chilli supply chain. Qualitative research methodology was used and 30 chilli farmers and 8 collectors from a population of 1,056 were considered as samples. The research instrument was a semi-structured interview form that tested the quality by checking the appropriate languages and contents. The data were obtained from the in-depth interview and analyzed by descriptive statistics including frequency and percentage. The study result revealed that 1) the chilli supply chain model in Muang Sam Sip district, Ubon Ratchathani province; it consists of upstream part which was chilli farmers, the middle stream which was chilli collectors, and downstream segments are the wholesaler and retailer markets as well as product processing plants. 2) Problems and solutions arising in the upstream and midstream supply chains of chilli. It was found that there was a problem in production planning and forecasting. It includes the cost problem of chilli collectors. This could be solved by developing relationships between farmers and collectors, which would require more cooperation and exchanging of information.

Keywords: Chili, Supply Chain, Muang Samsip district, Ubon Ratchathani province

Type of Article: Research Article

* Corresponding author

¹⁻² Lecturer of Logistics Management, Faculty of Industrial Technology, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
E-mail: natthapong.n@ubru.ac.th, pawinyada.b@ubru.ac.th

³⁻⁶ Student of Logistics Management, Faculty of Industrial Technology, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
E-mail: jiji.thanawut@gmail.com, supornkittiphon@gmail.com, khemika1806@gmail.com,
nilawan0900412934@gmail.com

1. บทนำ

พริก (Chilli) เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่อยู่ในตระกูลโซลานาซีอี (Solanaceae) คนทั่วไปในหลายประเทศใช้พริกเป็นส่วนประกอบของอาหารและใช้ปรุงแต่งรสชาติของอาหาร ทั้งรับประทานเป็นพริกสด หรือแปรรูปเป็นพริกแห้ง พริกป่น ซอสพริก รวมถึงพริกแกง โดยในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 2 ของโลก ผลผลิตร้อยละ 59 เป็นพริกชี้หนูผลใหญ่ รองลงมาคือพริกใหญ่ พริกชี้หนูผลเล็ก และพริกชี้หนูตามลำดับ (Tridge, 2021)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นแหล่งปลูกพริกชี้หนูที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง (วิวัฒน์ คำภู และชาญชัย นามพล, 2563) ทำให้มีพื้นที่ปลูกพริกถึง 14,257 ไร่ (มุกธิดา ขำมี และจิราพร ทิพย์ลีลา, 2563) โดยอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้หนูอันดับหนึ่งของจังหวัด โดยในปี พ.ศ. 2563 มีพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้หนูรวม 2,798 ไร่ รองลงมาคืออำเภอเมืองอุบลราชธานี มีพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้หนูรวม 1,750 ไร่ ตามด้วยอำเภอเขื่องใน มีพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้หนูรวม 1,209 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี, 2564)

การปลูกพริกชี้หนู ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก แต่ยังเป็นแหล่งรายได้สำคัญของผู้ที่ทำหน้าที่รวบรวมพริกในชุมชน ตลอดจนผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตของชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของซัพพลายเชนพริกชี้หนู อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน ทั้งนี้หากมีการจัดการซัพพลายเชนที่ดี จะช่วยให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกแต่ละรายในซัพพลายเชน แต่ยังเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของซัพพลายเชนในภาพรวมด้วย ทั้งนี้ในการศึกษารูปแบบการ

จัดการซัพพลายเชนพริกชี้หนู จะช่วยให้เห็นถึงภาพรวมของซัพพลายเชน รูปแบบความสัมพันธ์ บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก ลักษณะการจัดการตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในซัพพลายเชน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการซัพพลายเชนพริกชี้หนูในอนาคต

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเน้นไปที่การศึกษาซัพพลายเชนต้นน้ำและกลางน้ำ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ปลูกและผู้รวบรวมพริกชี้หนูอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการซัพพลายเชนพริกชี้หนูในบริบทเชิงพื้นที่ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี อีกทั้งยังสามารถเป็นตัวแบบที่นำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการซัพพลายเชนของพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ และในพื้นที่เพาะปลูกอื่นๆ ทั้งในจังหวัดอุบลราชธานีและในจังหวัดอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบซัพพลายเชนของพริกชี้หนูในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในซัพพลายเชนส่วนต้นน้ำและกลางน้ำของพริกชี้หนูในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการซัพพลายเชน แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาซัพพลายเชนของสินค้าทางการเกษตรอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการซัพพลายเชน

การจัดการซัพพลายเชน คือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่อยู่ใต้ซัพพลายเชนเดียวกันในทุกๆ องค์กร ตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก และลูกค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งมอบความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าหรือผู้บริโภคขั้นสุดท้ายและมีต้นทุนที่ต่ำกว่าในทุกกิจกรรมซัพพลายเชน (ชยาพร พุทธกำเนิด และคณะ, 2563)

การจัดการซัพพลายเชนที่ดีจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลดลงทั้งในหน่วยงานที่อยู่ในซัพพลายเชนและหน่วยงานสนับสนุนที่ไม่ได้อยู่ในซัพพลายเชนโดยตรงอีกด้วย (Koberg & Longoni, 2019) นอกจากนี้เมื่อความพึงพอใจของลูกค้าเพิ่มมากขึ้นทำให้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มยอดขายให้มากขึ้นอีกด้วย (มลฤดี จันทรรัตน์ และวิวัฒน์ ไม้แก่นสาร, 2561)

3.2 แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน

แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชนเป็นแบบจำลองกระบวนการมาตรฐานซัพพลายเชนซึ่งสามารถประยุกต์ได้กับทุกอุตสาหกรรม โดยแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชนนี้จะช่วยให้องค์กรธุรกิจทุกภาคส่วนในซัพพลายเชนสามารถดำเนินงานภายใต้มาตรฐานเดียวกัน (วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ และปริยาภมร เอื้ออ้าย, 2562)

มีการนำแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชนไปใช้อย่างหลากหลาย เนื่องจากเป็นแบบจำลองที่เน้นความสำคัญของกิจกรรมตลอดซัพพลายเชน ตั้งแต่ส่วนต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ (Dissanayake & Cross, 2018) มีการกำหนดนิยามของแต่ละส่วนอย่างชัดเจนทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนได้อย่างลึกซึ้ง (Müller, 2019) มีการกำหนดกระบวนการทางธุรกิจทั้ง 5 กระบวนการ ที่เชื่อมโยงกันเป็นซัพพลายเชน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การจัดหา (Source) การผลิต (Make) การส่งมอบ (Deliver) และการส่งคืน

(Return) (ชัยวัฒน์ ใบไม้ และศิริรัตน์ ตรังวัฒนาวุฒิ, 2561)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในซัพพลายเชนพริกชี้หูของอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

4.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หูในเขตอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,056 ครัวเรือน และผู้รวบรวมพริกชี้หูในเขตอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) โดยเริ่มจากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากสำนักงานเกษตรอำเภอม่วงสามสิบเพื่อให้ได้เกษตรกรรายแรกก่อนจากนั้นขยายต่อไปยังส่วนต้นน้ำและกลางน้ำตามลำดับ โดยได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หูจำนวน 30 ราย และผู้รวบรวมพริกชี้หู 8 ราย ซึ่งถือว่าเพียงพอตามแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ควรมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลประมาณ 5 – 30 คน (ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559)

4.3 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยนี้คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือชุดที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หู และชุดที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้รวบรวมพริกชี้หู แต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนของข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรและ

ผู้รวบรวมพริกชี้หนู และส่วนของข้อมูลตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน โดยในการสร้างเครื่องมือวิจัย ทางผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามเบื้องต้นตามกรอบของวัตถุประสงค์ โดยใช้ประเด็นคำถามตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงาน (Lima-Junior & Carpinetti, 2019) เป็นตัวกำหนดทิศทางในการสัมภาษณ์ โดยมีการตรวจคุณภาพของเครื่องมือด้านภาษาและเนื้อหาว่ามีความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองสัมภาษณ์ โดยปรับภาษาให้เป็นภาษาท้องถิ่น เพื่อสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกและผู้รวบรวมอย่างละ 2 ราย ซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำผลจากการสัมภาษณ์มากำหนดเป็นประเด็นคำถามเบื้องต้นแบบกว้างๆ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถแสดงความคิดเห็นและให้รายละเอียดในเชิงลึกได้อย่างอิสระ แต่ได้ประเด็นในการสัมภาษณ์ครบตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักงานเกษตรอำเภอวังสามสี และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับเกษตรกรและผู้รวบรวมพริกชี้หนูในอำเภอวังสามสี โดยเก็บข้อมูลผู้รวบรวมพริก 8 ราย โดยมาจากตำบลนาเลิง 1 ราย ตำบลหัวเรือ 3 ราย ตำบลหนองฮาง 3 ราย และตำบลม่วงสามสี 1 ราย และเก็บข้อมูลจาก

เกษตรกรผู้ปลูกพริก 30 ราย โดยมาจากตำบลโพนแพง 7 ราย ตำบลหนองไข่นก 4 ราย ตำบลหนองเหล่า 4 ราย ตำบลไผ่ใหญ่ 1 ราย ตำบลนาเลิง 2 ราย ตำบลหนองฮาง 8 ราย และตำบลยางสักกะโพห์ลุ่ม 4 ราย

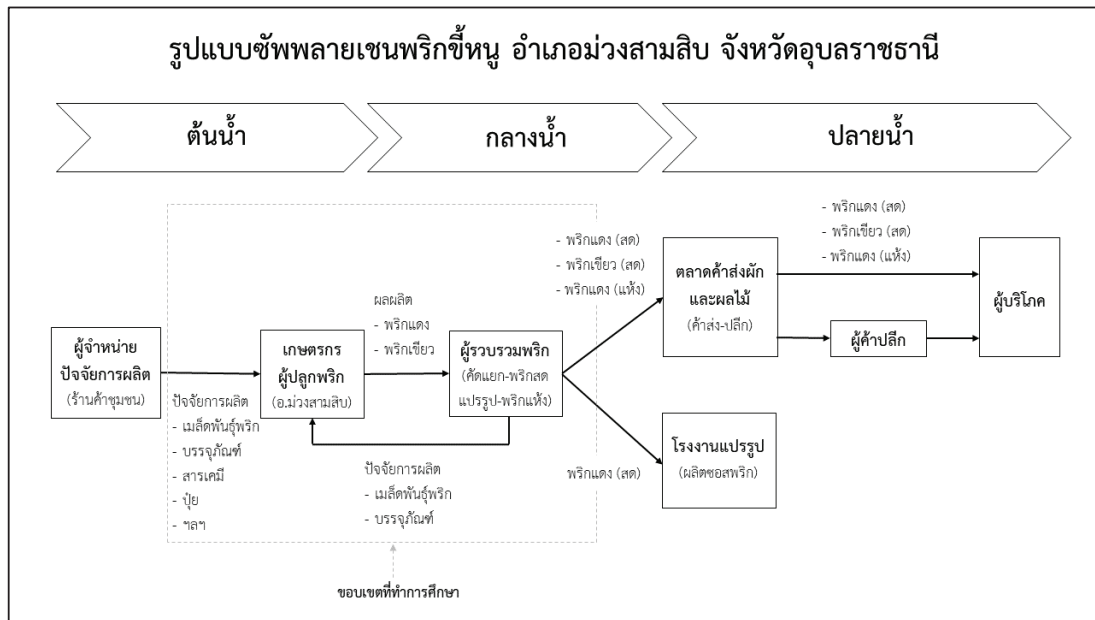
4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่และร้อยละ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับซัพพลายเชนตามกระบวนการของแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชนที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์และสรุปรูปแบบซัพพลายเชน ตลอดจนปัญหาในซัพพลายเชนส่วนต้นน้ำและกลางน้ำของซัพพลายเชนพริกชี้หนูในอำเภอม่วงสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษารูปแบบซัพพลายเชนพริกชี้หนูอำเภอม่วงสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรผู้ปลูกและผู้รวบรวมพริกชี้หนูในอำเภอม่วงสามสี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า รูปแบบซัพพลายเชนพริกชี้หนูอำเภอม่วงสามสี จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนต้นน้ำ ส่วนกลางน้ำ และส่วนปลายน้ำ โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วน แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบซัพพลายเชนของพริกชี้หนูอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

จากภาพที่ 1 พบว่าในส่วนที่เป็นต้นน้ำของซัพพลายเชน คือ เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนู ซึ่งปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่จะซื้อจากร้านค้าในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ในการเพาะต้นกล้า ดินสำหรับเพาะต้นกล้า ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมนพืช สารเคมีในการป้องกันเชื้อรา และสารฆ่าแมลง เป็นต้น แต่ในส่วนของการผลิตพันธุ์พริกและบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่จะรับมาจากผู้รวบรวมพริกในรูปแบบของเงินเชื่อหรือการผ่อนชำระ โดยบางส่วนอาจมีการซื้อเพิ่มเติมจากร้านค้าในชุมชน

ส่วนกลางน้ำของซัพพลายเชน ได้แก่ ผู้รวบรวม ซึ่งจะทำหน้าที่รวบรวมพริกชี้หนูจากเกษตรกรผู้ปลูกเพื่อนำพริกชี้หนูสดมาคัดแยก ทั้งพริกเขียวและพริกแดงตามความต้องการของตลาด และอาจจะมีการแปรรูปพริกชี้หนูแดงเป็นพริกแห้ง ในกรณีที่ระบายผลผลิตไม่ทัน

ส่วนปลายน้ำของซัพพลายเชนแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ตลาดค้าส่งผักผลไม้ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำการขายส่งพริกชี้หนูให้กับผู้ค้าปลีก หรือขายปลีกพริกชี้หนูให้กับผู้บริโภค ทั้งในส่วนของการพริกแดง

พริกเขียว และพริกแห้ง ส่วนที่สองเป็นโรงงานแปรรูปพริก ซึ่งจะนำพริกชี้หนูแดงไปทำเป็นซอสพริกหรือผลิตภัณฑ์จากพริกชนิดอื่นๆ ต่อไป

5.2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตพริกชี้หนู

เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.33 และมีอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.33 และมีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 โดยเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ทุกรายปลูกพริกชี้หนูเป็นอาชีพเสริม ในขณะที่อาชีพหลักคือทำนาปลูกข้าว อย่างไรก็ตามเกษตรกรร้อยละ 80 มีประสบการณ์ในการปลูกพริกชี้หนูมากกว่า 10 ปี

พื้นที่ในการเพาะปลูกของเกษตรกรร้อยละ 93.33 เป็นที่ดินของตนเอง โดยร้อยละ 50 เป็นพื้นที่ทำสวนมาก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นการปลูกพริก และร้อยละ 70 ใช้น้ำบาดาลในการเพาะปลูก และแหล่งเงินทุนของเกษตรกรทุกรายที่ให้สัมภาษณ์มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

รูปแบบการจัดจำหน่ายพริกชี้หูของเกษตรกรร้อยละ 66.67 เป็นการขายส่งให้กับผู้รวบรวมพริกชี้หู มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่นำพริกชี้หูไปขายปลีกเองตามตลาดในท้องถิ่น

5.3 ข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกพริกตามกระบวนการของแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน

1. ในด้านการวางแผน เกษตรกรได้มีการประสานกับผู้รวบรวมเกี่ยวกับการคาดการณ์ผลผลิตล่วงหน้าก่อนทำการเพาะปลูก โดยเกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หูส่วนใหญ่จะนำเมล็ดพันธุ์ที่ได้ผู้รวบรวมมาทำการเพาะปลูก เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของลูกค้า (ผู้รวบรวม) โดยในอดีตเกษตรกรจะนิยมปลูกพริกพันธุ์อัมพวาโกลด์ พันธุ์อัมพวา พันธุ์ซูเปอร์ฮอท พันธุ์ดาวทอง พันธุ์ช่อระยา และพันธุ์จินดา แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพริกพันธุ์ผสม เช่น อัมพวาโกลด์ พันธุ์อัมพวาและพันธุ์ทรัพย์เจ้าสัวเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากให้ผลผลิตที่มีคุณลักษณะดี ตรงกับความต้องการ โดยส่วนใหญ่จะทำการปลูกพริกชี้หูในช่วงเดือนสิงหาคมเป็นไปต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน เหตุผลที่มีการปลูกในช่วงท้ายปีเนื่องจากหากทำการปลูกในช่วงฤดูฝนจะยังมีน้ำท่วมขังทำให้ยังไม่สามารถเพาะปลูกพริกได้ โดยพื้นที่ในการเพาะปลูกของเกษตรกรจะอยู่ที่ 2-4 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินของเกษตรกรเอง

2. ในด้านการจัดหา เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หูส่วนใหญ่ได้เมล็ดพันธุ์มาจากผู้รวบรวม แต่จะมีเกษตรกรบางส่วนหาซื้อเองตามร้านค้าในชุมชน ส่วนอุปกรณ์สนับสนุนการผลิต เช่น จอบ เสียม ดินดำ ภาชนะดินเผา จะนิยมซื้อจากร้านขายอุปกรณ์การเกษตร ม่วงสามสิบ สหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ ร้านค้าในชุมชน ร้านค้าการเกษตรในอำเภอเชื่องใน และร้านค้าขายอุปกรณ์การเกษตรแสงสิริ

ในส่วนของการจัดหาแรงงานในการเก็บพริกชี้หูนั้นส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครอบครัว เว้นแต่ในกรณีที่ทำไม่ทันจึงจะมีการว่าจ้างคนในชุมชนเดียวกัน

คนในชุมชนข้างเคียง และคนนอกพื้นที่มาทำการเก็บรวบรวมพริกชี้หูเพื่อนำไปขาย โดยแรงงานในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยวจะหาได้ง่ายกว่า เนื่องจากผลผลิตในช่วงแรกจะมีขนาดใหญ่เก็บในปริมาณไม่มากก็ได้ น้ำหนักตามที่กำหนด ในขณะที่ผลผลิตช่วงท้ายฤดูจะมีขนาดเล็กลง ทำให้ต้องเก็บในปริมาณที่มากขึ้น จึงจะได้น้ำหนักตามที่ต้องการ ส่งผลให้ช่วงปลายฤดูการเก็บเกี่ยวจะหาแรงงานได้ยากกว่าช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยว

3. ในด้านการผลิต เกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนใหญ่จะเพาะต้นกล้าในภาชนะดินเผา โดยใช้เวลา 3-7 วันและจะมีบางส่วนที่มีการเพาะต้นกล้าแบบหว่านลงดินเนื่องจากเพาะปลูกเป็นจำนวนมาก หากใช้การเพาะต้นกล้าในภาชนะดินเผาจะมีต้นทุนที่สูง วิธีการดูแลต้นกล้าพริกและระยะเวลาในการปลูกลงแปลงจะใช้ระยะเวลา 45 วันจึงจะนำไปปลูกในแปลงได้

ก่อนปลูกต้นกล้าพริกลงแปลงจะมีการฉีดยาฆ่าหญ้าไว้ประมาณ 20 วัน จากนั้นก็จะทำการไถดินไถเสร็จก็จะทำการใส่ปุ๋ยคอกลงในดินเพื่อฆ่าเชื้อราในดิน และทำการปรับดินเพื่อให้ดินละเอียด จากนั้นยกร่องเตรียมแปลงปลูกพริก โดยในขั้นตอนนี้เกษตรกรบางส่วนจะทำการหว่านปุ๋ยซีไคก่อนไถดินด้วย

การดูแลบำรุงต้นพริกในช่วง 7 วันแรกจะทำการรดน้ำโดยยังไม่ใส่ปุ๋ย จากนั้นพอดต้นกล้าแข็งแรงจึงให้ปุ๋ย ฮอร์โมน และสารเคมีต่างๆ โดยเกษตรกรผู้ปลูกจะใช้เวลาประมาณ 75 – 90 วัน จึงเริ่มทำการเก็บเกี่ยว ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ โดยต้นพริกส่วนใหญ่จะให้ผลผลิตประมาณ 1 ปี

อุปกรณ์ในการเก็บพริกคือถุงพลาสติกใสเจาะรูขนาด 20 x 30 นิ้ว บรรจุถุงละ 10 กิโลกรัม โดยเน้นเก็บเกี่ยวพริกแดงมากกว่าพริกเขียว เนื่องจากพริกแดงเป็นที่ต้องการของตลาดมากกว่า

4. ในด้านการจัดส่ง เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หูส่วนใหญ่จะโทรศัพท์แจ้งให้ผู้รวบรวมพริกมารับพริกถึงสวน แต่เกษตรกรบางรายจะรวบรวมพริกไปขายให้ผู้รวบรวมเองเพราะอยู่ใกล้กับผู้รวบรวม โดย

ส่วนใหญ่จะมีการตกลงราคาซื้อขายกันก่อนที่ผู้รวบรวมจะมารับพริก ซึ่งโดยมากแล้วผู้รวบรวมจะเป็นผู้กำหนดราคาพริกให้เกษตรกรผู้ปลูกพริก

ผู้รวบรวมพริกส่วนใหญ่ใช้รถกระบะดัดแปลงโดยการเสริมคอกในการไปรับซื้อพริกในแต่ละครั้งและเป็นรถกระบะของผู้รวบรวมเอง

5. ในด้านการส่งคืน อุปกรณ์ในการผลิต และผลิตภัณฑ์ในซัพพลายเชนพริกชี้หนูอำเภอวังสามสี จะไม่มีกระบวนการส่งคืนเกิดขึ้น

5.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้รวบรวมพริกชี้หนู

ผู้รวบรวมพริกชี้หนูที่ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง โดยทั้งหมดอายุมากกว่า 50 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนทำอาชีพผู้รวบรวมพริกชี้หนูเป็นอาชีพเสริมโดยมีอาชีพหลักคือการทำนา อย่างไรก็ตามผู้รวบรวมพริกชี้หนูที่ให้สัมภาษณ์ทุกคนทำงานนี้มาแล้วอย่างต่ำ 10 ปี

แหล่งที่มาของเงินทุนในการรวบรวมพริกมาจากทุนส่วนตัวเป็นหลัก มีเพียงผู้รวบรวมพริกชี้หนู 3 รายเท่านั้นที่อาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

5.5 ข้อมูลของผู้รวบรวมพริกชี้หนูตามกระบวนการของแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน

1. ด้านการวางแผน ผู้รวบรวมพริกชี้หนูจะมีการวางแผนการรวบรวม โดยเริ่มจากการติดต่อนัดหมายเกษตรกรผู้ปลูกพริกตั้งแต่ในช่วงเริ่มเพาะปลูกประมาณเดือนกันยายน ซึ่งในช่วงเริ่มเพาะปลูกพริกชี้หนูนั้น ผู้รวบรวมบางรายจะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรในลักษณะของการให้ยืมเมล็ดพันธุ์แล้วหักเงินสดออกจากค่าพริกชี้หนูในตอนที่มารวบรวม หรือในบางรายอาจให้เกษตรกรทำการผ่อนชำระค่าเมล็ดพันธุ์เป็นงวด ซึ่งการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พริกนี้ถือเป็นการประกันความเสี่ยงสำหรับผู้ส่งมอบว่าในช่วงเวลา 3 เดือนจากนี้ไปจะมีผลผลิตพริกชี้หนูออกมาให้รวบรวมนำไปส่งได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้

ผู้รวบรวมพริกชี้หนูยังได้มีการคาดการณ์ความต้องการพริกและกำหนดราคาซื้อพริกชี้หนู โดยแจ้งต่อเกษตรกรไว้ก่อนล่วงหน้า ส่วนใหญ่กำหนดราคาพริกแดงที่ราคากิโลกรัมละ 12 บาท พริกเขียวราคากิโลกรัมละ 8 บาท ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละปี ขึ้นอยู่กับแนวโน้มอุปสงค์และอุปทานของตลาดในแต่ละปี

อย่างไรก็ตาม ไม่พบว่ามีการวางแผนการขนส่งทั้งในส่วนของการเดินทางไปเก็บรวบรวมพริกชี้หนูและการนำพริกชี้หนูไปส่งยังส่วนปลายน้ำของซัพพลายเชน

2. ด้านการจัดหา สำหรับพริกแดงและพริกเขียว ผู้รวบรวมพริกชี้หนูส่วนใหญ่ก็จะรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรผู้ปลูกตามที่ได้มีการวางแผนและประสานไว้ล่วงหน้า

ในส่วนของการแรงงาน ผู้รวบรวมพริกชี้หนูบางรายจะมีการจัดจ้างแรงงานในการขับรถและแรงงานในการรวบรวมพริกประมาณ 2-3 คน และมีการจ้างแรงงานในการคัดแยกพริกชี้หนูประมาณ 5 คน โดยจ่ายค่าจ้างเฉลี่ยวันละ 200 บาท

3. ด้านการผลิต ผู้รวบรวมพริกชี้หนูในเขตอำเภอวังสามสี จะออกเดินทางไปรวบรวมพริกจากเกษตรกร 10-15 รายต่อวัน ได้พริกชี้หนูประมาณวันละ 300-400 กิโลกรัม โดยจ่ายค่าพริกเป็นเงินสดภายหลังการรวบรวม

เมื่อรวบรวมพริกชี้หนูจากเกษตรกรผู้ปลูกมาแล้ว ก็จะมีการคัดแยกสีพริกชี้หนูออกเป็นพริกเขียวและพริกแดง แต่จะไม่ได้แยกขนาดของพริกชี้หนู เมื่อคัดแยกสีเสร็จแล้วก็จะนำพริกชี้หนูมาใส่บรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้ทันที จากการสัมภาษณ์ผู้รวบรวมพบว่าพริกที่นิยมนำไปขายคือพริกแดงมากกว่าพริกเขียว

ในกรณีที่ราคาพริกตกต่ำหรือมีปริมาณพริกชี้หนูสุดในท้องตลาดมากเกินไป ผู้รวบรวมจะมองหาแหล่งรับซื้อเพิ่มเติม เช่น โรงงานผลิตซอสพริก เพื่อระบายสินค้า นอกจากนั้นอาจมีการแปรรูปพริกแดงให้เป็นพริกแห้งเพื่อเก็บรักษาได้นานขึ้น โดยในการ

แปรรูปเป็นพริกแห้ง จะทำให้น้ำหนักของพริกหายไปประมาณ 80 - 90% ซึ่งราคาจำหน่ายพริกแห้ง กิโลกรัมละ 50-70 บาท

4. ในด้านการจัดส่ง ผู้รวบรวมพริกชี้หนุ่จะมีการจัดส่งพริกชี้หนุ่ไปยังตลาดค้าส่งผักและผลไม้ในกรุงเทพมหานครโดยใช้รถบรรทุก 6 ล้อ ซึ่งเป็นรถของลูกค้าที่มาจากตลาดค้าส่งผักและผลไม้ ส่วนในกรณีของการส่งพริกชี้หนุ่ไปเป็นวัตถุดิบในโรงงานแปรรูปนั้นจะใช้รถบรรทุกของทางโรงงานที่จะเดินทางมารับพริกชี้หนุ่ถึงบ้านของผู้รวบรวมในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

5. ในด้านการส่งคืน เนื่องจากไม่มีการเก็บบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลการส่งคืน แต่ผู้รวบรวมให้ข้อมูลว่าส่วนใหญ่พริกชี้หนุ่จะไม่มีการส่งกลับมายังผู้รวบรวม เพราะก่อนจะส่งพริกชี้หนุ่ผู้รวบรวมมีการตรวจสอบความถูกต้องของพริกชี้หนุ่ตามความต้องการของลูกค้าทั้งที่เป็นผู้ค้าส่งในตลาดและในส่วน of โรงงานแปรรูป

5.6 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในซัพพลายเชนพริกชี้หนุ่ส่วนต้นน้ำและกลางน้ำ

จากการวิเคราะห์ปัญหาในซัพพลายเชนพริกชี้หนุ่อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีในส่วนต้นน้ำและกลางน้ำโดยใช้แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชน พบว่ามีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผน พบว่าในฝั่งอุปทานหรือในส่วน of เกษตรกรนั้นไม่สามารถคาดการณ์ปริมาณผลิตผลที่แน่นอนในแต่ละปีได้ และในฝั่งอุปสงค์หรือในส่วน of ผู้รวบรวมพริกชี้หนุ่ก็ไม่สามารถคาดการณ์ปริมาณความต้องการที่แท้จริงจากส่วนปลายน้ำของซัพพลายเชนได้เช่นกัน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้รวบรวมเองก็ไม่สามารถที่จะวางแผนการรวบรวมได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้รวบรวมพริกชี้หนุ่ว่า ในบางปีหากปริมาณพริกชี้หนุ่สดล้นตลาด ผู้รวบรวม

พริกก็จำเป็นที่จะต้องแปรรูปพริกชี้หนุ่สดที่มีให้เป็นพริกแห้งเพื่อให้สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานขึ้นก่อนจำหน่ายในราคาที่เหมาะสมนั่นเอง

2. ปัญหาด้านการจัดหา เกษตรกรผู้ปลูกพริกจะมีปัญหาด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตในบางรายการที่มีความผันผวนของราคา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน of ปุ๋ยและสารเคมี รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งนำไปสู่การเพิ่มค่าจ้างเพื่อจูงใจให้แรงงานมาช่วยงานในไร่พริก สำหรับผู้รวบรวมพริกชี้หนุ่ก็จะมีปัญหาสภาพคล่อง เนื่องจากต้องสำรองเงินทุนส่วนตัวไปกับการรับซื้อพริกชี้หนุ่สดจากเกษตรกรซึ่งเป็นลักษณะของการซื้อเงินสด

3. ปัญหาด้านการผลิต ในส่วนของเกษตรกรคือปัญหาแมลงและโรคพืชซึ่งส่งผลถึงอัตราผลผลิตต่อไร่ที่ลดลง รวมถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งบางปีฤดูฝนยาวนานกว่าปกติและมีปริมาณน้ำฝนมากส่งผลต่อปริมาณผลผลิตของพริกชี้หนุ่เช่นกัน ในด้าน of ผู้รวบรวมพริกชี้หนุ่ก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับการปนกันของพริกเขียวและพริกแดงที่เกษตรกรส่งมาให้ เนื่องจากราคาพริกทั้งสองชนิดนี้ราคาไม่เท่ากัน ทำให้ต้องเสียเวลาและต้นทุนในการคัดแยกเพิ่มเติม นอกจากนี้ในบางครั้งผู้รวบรวมต้องทำการแปรรูปพริกชี้หนุ่สดให้เป็นพริกแห้งทำให้มีต้นทุนในการผลิตและต้นทุนสินค้าคงคลังที่เพิ่มมากขึ้น

4. ปัญหาด้านการจัดส่ง ในส่วนของเกษตรกรนั้นไม่มีกระบวนการจัดส่งเป็นของตนเอง เนื่องจากผู้รวบรวมจะเป็นผู้มารับพริกชี้หนุ่ถึงไร่ของเกษตรกรซึ่งปัจจุบันใช้การสื่อสารทางโทรศัพท์ในการนัดหมายวันและเวลาล่วงหน้าไม่เกิน 1 วัน ปัญหาการขนส่งจึงเป็นปัญหาของผู้รวบรวมที่ไม่มีการวางแผนการจัดเส้นทางอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ต้นทุนการขนส่งมีสัดส่วนที่สูงมาก

5. ปัญหาด้านการส่งคืน เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยได้รับการส่งคืนสินค้าจากผู้รวบรวม แม้ว่าใน

บางครั้งผู้รวบรวมจะพบปัญหาจากการเก็บเกี่ยวพริก
คละชนิดกันก็ตาม ทำให้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการ
แก้ไขอย่างจริงจัง ผู้รวบรวมก็จะยังคงประสบปัญหา
ในลักษณะนี้ต่อไปเรื่อยๆ อีกทั้งในส่วนของผู้รวบรวม
พริกชี้หนูไม่มีการจัดเก็บบันทึกเกี่ยวกับปัญหาการ
ส่งคืนจากโรงงาน ทำให้ไม่ทราบความถี่ของปัญหา
และไม่นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการส่งมอบเช่นกัน

5.7 แนวทางการแก้ปัญหาในซัพพลายเชนพริกชี้หนู ส่วนต้นน้ำและกลางน้ำ

จากการวิเคราะห์ปัญหาในซัพพลายเชน
พริกชี้หนูอำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี
สามารถกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลของซัพพลายเชนได้ดังนี้

1. พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร
ผู้ปลูกพริกชี้หนูในเขตอำเภอวังสามสี จังหวัด
อุบลราชธานี โดยอาจรวมเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก
พริกชี้หนู เพื่อแก้ปัญหาความผันผวนของราคาปัจจัย
การผลิต และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการเพาะปลูก
การดูแลไร่พริก และการเพิ่มผลผลิตระหว่างเกษตรกร
ด้วยกัน

2. พัฒนาความสัมพันธ์ในซัพพลายเชน
ระหว่างต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีการแลก
เปลี่ยนข้อมูลความต้องการผลิตผลระหว่างกัน เพื่อ
นำไปสู่การวางแผนการผลิตและการจัดส่งร่วมกันและ
สร้างข้อกำหนดด้านคุณภาพตลอดจนกำหนดราคาที่เป็น
ธรรมร่วมกัน

3. นำเทคโนโลยีสารสนเทศและองค์ความรู้
ด้านโลจิสติกส์มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตและ
การขนส่ง โดยการวางแผนการรวบรวมพริกชี้หนูและ
จัดเส้นทางขนส่ง

6. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ซัพพลายเชนพริกชี้หนูอำเภอวังสามสี
จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วน
ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่

สำคัญในซัพพลายเชนส่วนต้นน้ำ ได้แก่ เกษตรกร
ผู้ปลูกพริกชี้หนู ในส่วนกลางน้ำ ได้แก่ ผู้รวบรวม
พริกชี้หนู และส่วนปลายน้ำคือตลาดค้าส่งผักและ
ผลไม้ และโรงงานผลิตซอสพริก

ปัญหาของซัพพลายเชนพริกชี้หนูอำเภอ
วังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แม้ในส่วน
ต้นน้ำและกลางน้ำจะมีการวางแผนการผลิตร่วมกันใน
เบื้องต้น ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้รวบรวมได้ทำหน้าที่
จัดหาเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก หากแต่เป็นการ
วางแผนในส่วนของคุณสมบัติของสายพันธุ์พริก อาทิ
ขนาดพริก ความสวยงาม ผลดก เป็นต้น แต่ไม่ได้มี
การวางแผนในส่วนของคุณสมบัติของสายพันธุ์พริกของ
ตลาด และไม่ปรากฏว่ามีการวางแผนความต้องการ
พริกร่วมกันระหว่างกลางน้ำ (ผู้รวบรวม) และปลาย
น้ำ (ตลาดค้าส่งผักและผลไม้) ทำให้ไม่อาจพยากรณ์
ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานพริกที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยด้านโซ่อุปทานของสินค้าทางการเกษตร
หลายฉบับ ที่มักจะพบปัญหาในด้านการวางแผนการ
เพาะปลูกและการพยากรณ์ความต้องการของตลาด ไม่
ว่าจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับซัพพลายเชนข้าวสังข์หยด
เมืองพัทลุง (มฤดี จันทรรัตน์ และวิวัฒน์ ไม้แก่นสาร,
2562) ซัพพลายเชนข้าวหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์ (ยุทธกร
ฤทธิ์ไธสง และคณะ, 2561) ซัพพลายเชนกล้วยหอม
(ชยากร พุทธกำเนิด และคณะ, 2563) รวมถึง
ซัพพลายเชนผักไฮโดรโปนิกส์ (มลชา สมบุญตุนนท์
และคณะ, 2562) เป็นต้น ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหา
ที่สำคัญคือการพัฒนาความสัมพันธ์ในซัพพลายเชน
ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อแลกเปลี่ยน
ข้อมูลความต้องการผลิตพริกชี้หนูระหว่างกันและ
ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใน
การวางแผนการผลิตและการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับ
ผลวิจัยของ พจน์ เดชเกิด และปณัฏพร เรืองเชิงชุม
(2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสูญเสียจากการ
ไหลของสารสนเทศในซัพพลายเชนของยางพาราแผ่น
รมควันในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยพบว่า

ความสูญเสียอย่างมากจากการไหลของข้อมูลและสารสนเทศในซัพพลายเชนสินค้าเกษตรซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้เสนอแนะว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการบันทึกข้อมูลและนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วยในการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการผลิตและการบริหารงานในซัพพลายเชน

ในส่วนของการจัดหาน้ำเกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนูและผู้รวบรวมพริกชี้หนูต่างก็ประสบปัญหาคคล้ายคลึงกันในเรื่องการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรานจินดา และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรกรรมของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จนนำไปสู่การจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อเข้ามาทดแทนแรงงานไทย นอกจากนี้ในส่วนของเกษตรกรเองยังพบปัญหาเรื่องความผันผวนของราคาปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพริกชี้หนูอีกด้วย

ในด้านการผลิต เกษตรกรต้องเผชิญกับความท้าทายมากมายไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับโรคพืชและแมลง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตพริกชี้หนู ซึ่งการแก้ปัญหาด้านการผลิตและการจัดหาน้ำสามารถทำได้พร้อมๆ กันด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรที่ปลูกพริกมายาวนานและมีอัตราผลผลิตต่อไร่สูงซึ่งจะช่วยให้อัตราผลผลิตภาพของทั้งกลุ่มดีขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559) ที่ได้สรุปว่าเกษตรกรที่มีความรู้และความชำนาญในกระบวนการปลูกพริกจะสามารถลดความเสี่ยงและต้นทุนที่เกิดจากการปลูกพริกได้ โดยเฉพาะการบริหารจัดการแรงงานที่ขาดแคลน การเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น และการปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ นอกจากนี้จากการศึกษาของ ทิพวรรณ มานนท์ และคณะ (2554) พบว่าการ

รวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพริกและการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มจะช่วยให้เกิดการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำให้ช่วยป้องกันความเสียหายก่อนที่โรคและแมลงศัตรูพริกจะแพร่ระบาดในชุมชน

ในด้านการขนส่ง ปัญหาจะเป็นของผู้รวบรวมซึ่งยังไม่มีแผนเส้นทางในการเดินทางไปรวบรวมพริก ทำให้ต้นทุนของผู้รวบรวมในส่วนนี้เป็นสัดส่วนที่สูงมาก สอดคล้องกับการศึกษาของเศรษฐภูมิ เกษารีย์ และคณะ (2561) ซึ่งพบว่าต้นทุนการขนส่งและจัดเก็บสินค้าทางการเกษตรนั้นเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดในทุกขั้นตอนของซัพพลายเชน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เกษตรกรผู้ปลูกพริกชี้หนูในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีควรจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ตลอดจนขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามาช่วยเหลือ ทั้งในส่วนการพัฒนาผลผลิตพริก การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การรับมือกับโรคพืชและแมลง ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความต้องการของตลาด แหล่งเงินทุน นอกจากนั้น การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเกษตรกรด้วยตนเองและกับภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในซัพพลายเชนจะช่วยเพิ่มเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรและสมาชิกในซัพพลายเชนพริกชี้หนูต่อไป

2. เกษตรกรและผู้รวบรวมพริกชี้หนูอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ควรพัฒนาความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและร่วมมือกันในการลดต้นทุนของซัพพลายเชนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องตระหนักว่าการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของซัพพลายเชนนั่นในท้ายที่สุดแล้วผลประโยชน์ย่อมตกอยู่กับทุกองค์กรที่อยู่ภายในซัพพลายเชนเดียวกัน

3. สมาชิกในซัพพลายเชน ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอุปสงค์และ

อุปทานพริกชี้หนูระหว่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวางแผนในการจัดการซัพพลายเชนที่แม่นยำและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกส่วนในซัพพลายเชน

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปจนถึงส่วนปลายน้ำของซัพพลายเชนได้แก่ตลาดค้าส่งผักและผลไม้ในกรุงเทพมหานครและโรงงานแปรรูปพริกชี้หนูเพื่อให้เห็นภาพของซัพพลายเชนที่ชัดเจนขึ้นและศึกษา

ถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกันตลอดทั้งซัพพลายเชนตั้งแต่เกษตรกรผู้ผลิตจนถึงโรงงานแปรรูป

2. สามารถนำรูปแบบวิธีการ และผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงซัพพลายเชนของพริกชี้หนูในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการศึกษาวิจัยซัพพลายเชนของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่นๆ เพื่อช่วยเพิ่มผลิตภาพและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชยากร พุทธกำเนิด, นคร ไชยวงศ์ศักดิ์, ขวัญเรือน สนิมรงค์, นิสารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์, ธัญพร พึ่งเฟื่อง และ สุทธดา ชัตติยะ. (2563). การจัดการการตลาด การผลิต และโซ่อุปทานการปลูกกล้วยหอมของกลุ่มเกษตรกร ป่าตึง - ริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*. 6(2), 45-59.
- ชัยวัฒน์ ไบ้ม และศิริรัตน์ ตรังวัฒนาภูมิ. (2561). การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็กในจังหวัดเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์ด้วยตัวแบบ SCOR. *วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 13(1), 123-138.
- ทิพวรรณ มานนท์, จินันทนา จอมดวง และอารยะ วรามิตร. (2554). กลยุทธ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพริก โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม : เพื่อเพิ่มรายได้และความมั่นคงอาหาร. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*. 14(3) พิเศษ, 30-39.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 31-48.
- พจน์ เดชเกิด และปณัฏพร เรืองเชิงชุม. (2562). ความสูญเสียจากการไหลของข้อมูลสารสนเทศภายใต้ห่วงโซ่อุปทานในกระบวนการผลิตยางแผ่นรมควันและยางแผ่นรมควันอัดก้อน กรณีศึกษา สถาบันเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้. *วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*, 5(2), 4-18.
- มลหา สมบุญตนนท์, เออวดี เปรมัชฌีร์ และกาญจนา ศรีพุทธเกียรติ. (2562). การดำเนินงานและส่วนเหลือมทางการตลาดของห่วงโซ่อุปทานผักไฮโดรโปนิคส์. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 11(2), 147-161.
- มฤดี จันทรรัตน์ และวิวัฒน์ ไหมแก้วสาร. (2562). การวิเคราะห์โซ่อุปทานส่วนต้นน้ำของข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงด้วย SCOR Model. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 11(1), 127-138.
- มุกิดา ขำมี และจิราพร ทิพย์พิลา. (2563). ผลการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกพริกบ้านนาเย้ย ตำบลไทรน้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 3(1), 13-24.

- ยุทธกร ฤทธิ์ไธสง, เอกรัตน์ เอกศาสตร์, เบญจมาศ อภิสิทธิ์ปัญญา และสุวิมล ตั้งประเสริฐ. (2561). การปรับปรุงประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานข้าวหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์การเกษตรพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย*, 7(1), 123-145.
- วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ และปริญญากมล เอื้องอ้าย. (2562). แนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการซัพพลายเชนตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานซัพพลายเชนกรณีศึกษาบริษัทมหาชนแห่งหนึ่งในประเทศไทย. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 89-102.
- วัชรวิ จินตา และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมในการจ้างแรงงานต่างด้าวที่มีสัญชาติพม่า กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *Journal of Modern Learning Management*, 6(2), 75-85.
- วีรวัฒน์ คำภู และชาญชัย นามพล. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันการเปรียบเทียบราคาขายมันสำปะหลังต่อผู้รับซื้อในเขตอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(2), 37-48.
- เศรษฐภูมิ เถาชาวี, พัชรสดา ชูติกุลัง, จิรวัดน์ ตั้งจิตโสมนัส, จิรวดี อินทกาญจน์ และกนกนาฏ หาญสิทธิพร. (2561). ผลการวัดประสิทธิภาพโซ่อุปทานข้าวแบบหลายวัตถุประสงค์ ในเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ วิศวกรรมศาสตร์ ม.อบ.*, 11(2), 25-40.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). ต้นทุนผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกพริกพื้นเมืองหัวเรือในเชิงเศรษฐกิจและสังคม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 36(3), 169-185.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี. (2564). *ข้อมูลการผลิตพืชผัก พ.ศ.2563*. อุบลราชธานี : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี.
- Dissanayake, C. K., & Cross, J. A. (2018). Systematic mechanism for identifying the relative impact of supply chain performance areas on the overall supply chain performance using SCOR model and SEM. *International Journal of Production Economics*, 201, 102–115.
- Koberg, E., & Longoni, A. (2019). A systematic review of sustainable supply chain management in global supply chains. *Journal of Cleaner Production*, 207, 1084–1098.
- Lima-Junior, F. R., & Carpinetti, L. C. R. (2019). Predicting supply chain performance based on SCOR® metrics and multilayer perceptron neural networks. *International Journal of Production Economics*, 212, 19–38.
- Müller, J. M. (2019). Contributions of Industry 4.0 to quality management - A SCOR perspective. *IFAC-PapersOnLine*, 52(13), 1236–1241.
- Tridge. (2021). *Chili pepper global production and top producing countries*. Retrieved 5 April 2021, From: <https://www.tridge.com/intelligences/other-chili-pepper/production>.